

במדינה

העם

מתנחלים

מתחסדים

מתכחשים

הישראל הממוצע בו לפוליטיקאים ומעריכיהם אנשי ציבור.

מה שאירע, בשבועות האחרונים, בעיר חברון, יכול רק לחזק יחס כפול זה. כי בשום מקום לא בלטו יותר ההתחזרות, המלאגאן והציניות של צורת הדעות, לעומת היחס האחראי של אנשי הביטחון.

הראש אה החר. ערב פסח הגיעה לחברון הבורה. של אנשי "התנועה למען ארץ ישראל השלמה".

היא העמידה פנים כמלאכה חובה, הניתנת לחברון, בעיר ההררית, שבה היתה קיימת עד לכסח 1929 קהילה קטנה של בחורי ישיבה.

אולם מטרתה האמיתית היתה אחרת, ולא היה צורך בחוכמה רבה כדי לעמוד עליה. היא רצתה ליצור "נוכחות" ישראלית בחברון — כדי לחזק את תביעת תנועתם הקטנה לכסח את כל הגדה המערבית.

המארגן הרווחחתי של המיבצע: איסר הראל, אויב-יבנפש של לוי אשכול, המנצל כל הזדמנות כדי להעמיד את מטרות-שינאו במצב מכיף.

הראש הגואל. ואכן, לילה-סדר עבר — ובני-החברה לא הראו כל סימן של רצון לחזור לישראלים.

הם לא נשאו שם לבדם. חישמהר פשטה בהגידה-עסקנים השמועה, כי הגה אפשר ל-עשות הון פוליטי, להפיע בעיני כל הסידור הסיפוח בגיבורי-מולדת.

הראשון שניצל הזדמנות זו ברעש מירבי היה יגאל אלון, שרה-עבודתו, הפועל באופן קדחתני כדי לחזור לתודעת הציבור ולהתחרות עם משה דיין על כס ראש-הממשלה, אף לחברון. הוא נתן את מלוא תמיכתו לאנשי-החבורה.

בחגיגה-הממשלה עורר הדבר מורת-רוח וגיר חוף, כי יזוע שאלון תומך בהחזרת הגדה המערבית, ובכללה גם חברון, לממלכת ירדן — תוך השארת עמק-הירדן ללבד בידי ישראל והקיבוץ-המאוחד.

אחרי אלון באו עסקנים אחרים. רובם היו מתחסדים לא פחות מאלון — בהעמיתם בציבור פנים של מספחים, בעודם דוגלים בחגיגה-הצמרת בהחזרת הגדה לחי-סוף. יוצא מכלל זה: השר מנחם בגין, הדוגל בפירוש בסיפוח מלא.

רמאות ושקר. גורם אחד לא נסחף בקלחת זו. הודיעו השבוע הכתבים הצבאי, איים, שהם המפרשים המוסמכים של עמדת צה"ל: משרד-הביטחון התנגד בהחלט למיבצע. לא די בזה. בדבריה-הכתבים נקבע ב"בירור, כי המיבצע כולו התבסס על רמאות ושקר: אנשי-החבורה הבטיחו בפירוש ל-גורמי-הביטחון, כי יסתלקו מחברון למחרת לילה-סדר. הם הפרו את הבטחתם החגיגית.

העמדה הבטחונית נובעת משקולים כבדי מישקל. התחלוחת בחברון בדרך זו תתפרש בעיני כל ערבי בגדה כהתנכלות ישירה בעתיד העם הפלסטיני, כצעד ראשון לקראת גישולו מארצו.

דווקא בחברון הצליח פשוט דיין להשיג מידה מירבית של שיתוף-פעולה עם ההגנה המקומית, ולצורך זה גם היה מוכן להיכנס למריבה ישירה עם שר-ההגנה.

גרעין של "מתנחלים" בחברון יגיביר לא רק את המתחיות הבטחונית, אלא גם יכריח את צה"ל להגן עליו, כמו שנייר-ובובים מושך זבובים, הוא ימשוך פעולה עוינת. כל זה היה צריך לעניין את הממשלה, להטיל עליה אחריות מוגברת. אולם חברה היו עסקנים במירון אחר הפירסומה, ובתחנות על כתר הצביעות המוצלחת. הגורר מים הבטחוניים נאלצו לקבל את עול-האחריות על עצמם.

מנגנון

העוז של עוזאי

תפקידו של מזכיר-הממשלה היה תמיד עמדת-צומת, מרכז-עצבים ממדרגה ראשונה. אבל רק לאחר שעבר לידה של מזכירת הממשלה יעל עוזאי (55), הפך להיות גם הוכחה לכך שלא נעלמו אנשים עם עק (המשך בעמוד 15)

נגש איתם — קבע העד — בהיותו איש מרכזי בארגון צעירי הנקס ובאלקאומיון. כל פעם שהעד הזר על קביעתו זה היה חיוך גדול של הכחשה משתפך על פניו של קרובה. וכאשר ניתנה לו ההזדמנות לחזור בעצמו את העד, שב ושאל אותו פעם אחר פעם: "האם הודיתי שאני חבר רשום ב"אירגון? האם יש הוכחה שאני חבר רשום?"

★ ★ ★

מדוע עשה זאת?

לשאלה שריחפה באולם היתה: מדוע עשה זאת? מה דחף עסקן-סטודנטים, היוזע ברחבי העולם כולו, והמקיים קשרים עם אישים רבים, לחצות את הירדן ולסכן את עצמו ואת המשך הקאריירה שלו? הוא עצמו הסביר זאת בפשטות: רצה לראות את משפחתו. כאשר לא הצליח לקבל רישיון דרך הצלב האדום — הסתכן מערבה. ומה מניע אותו לפעול נגד ישראל? "ראוי תי את קלקיליה אחרי שנהרסה", השיב.

אבל מעדויות התביעה יכלה גם להצטייר תמונה אחרת: עסקן שהגיע למעמד הודות לתמיכתם של פעילי אלקאומיון והשמאל גים האחרים בקרב התאחדות הסטודנטים. הודות לתמיכתם יכול היה לגבור על הווי-הקודם, איש אירגונו של שוקיירי, לכן, כי אשר היו ראשי אלקאומיון וקוקים לעזר — חו — כדי לארגן את הסטודנטים והתלמידי דים בשטח-הכיבוש לפעולה מחתרנית — הם קראו לו למלא את חובתו. הוא ציית — וכך הגיע אל תא הנאשמים.

בחא הנאשמים ברמאללה

היתה אצרך לביקור?

— (מופתת): לא, לא.

האם הזדמן לך לפגוש ישראלים באירופה?

— כן, בהחלט.

מי?

— סליחה, אבל זה סוד. אתה מכין...

איזה מין ישראלים?

— ישראלים מתקדמים. אני יודע שיש בישראל אלמנטים מתקדמים, אני מכבד אר-תם, כשם שאני מכבד כל גורם מתקדם וכשם שאני מתעב לכל גורם ריאקציוני — יהודי אם ערבי.

אתה קומוניסט?

— אינני שייך לשום אירגון, אבל אני

גם במיטמך העיקרי השני שהוגש לבית המשפט, דובר על אותן פגישות ושיחות. הוא נכתב בערבית והשתרע על פני חמישה עמודים של כתב-ידו הצפוף של קובעה. הוד כרו בו עשרות שמות של גברים, אשר עימם נפגש בעמאן. ההסבר שלו: אלה פעילים ב"אירגונים ערביים שונים, והוא נפגש עימם במיסגרת תפקידו כיו"ר הסטודנטים.

ואילו בעיני העד עלום-השם נראה הפגיר שות הרבה פחות תמימות. כי הנאשמים היו ברובם קציני צבא השיחור הפלסטיני שי הגיעו לעמאן מקאהיר — בדרכם לפעולות חבלה בגדה המערבית וברצועת עזה. הוא

הנקם. הוא יופיע בפגישות רבות, דיונים וישיבות כיו"ר של התאחדות הסטודנטים הי פלסטינים, ויסתיר את שייכותו לאירגון זה. עליו לשאוף להתקרב אל הנהגות האירגונים, ולהיות רצוי על כל אחד מהם, כך גם ללמוד על כוונותיהם. בקרב אירגוני התלמידים מליץ על אירגון צעיר-הנקם. תייסיר יכין בכתב את היסודות למיסגרת הרעיונית של האירגון, ודאג לצר הפוליטי. החומר יופץ בצורת כרוזים, באמצעות אליה-הפצה של תנועת הקאומיון בארצות ערב ובגדה. בטיקרה של חילוקי דעות רעיוניים תגובש הסכמה בין תייסיר לבין מחמד רביע.

● הוטל על תייסיר להתחיל בהקמת התאחדות סטודנטים ותלמידים פלסטינים בגדה המזרחית, ולעמוד בראשה. סוכם שהוא ידאג לשלבה בהתאחדות העולמית.

● מחמד רביע הסביר לנחקר את כללי המיזור והשיבות השמירה עליהם. היא נישבע ליתר השלושה כי לא יגלה סוד מענייני האירגון.

עדותו של העד עלום-השם הוכיפה עוד עשרות פרטים על פגישות ועל תוכניות.

● אנשי אלקאומיון אל-ערב הם חברי פלג שפרש מתנועת אל-בעת, בשל נאמנות לעבר-א-נצטר. מרכזם בקאהיר, אך בגלל הסתייגותם משוקיירי, לא הצטרפו לאירגונו.

ראיון עם תייסיר קובעה

לוא היה בסופיה ובנאירובי, במוס-קבה ובאולן-באטור שבמונגוליה התי-צונה, ובכל מקום הוא עשה צרות לישראל. הוא הסתובב בין ראשי המישלחות של הסטודנטים, שבאו לאותם קונגרסים ביני לאומיים, יום ולפעמים אפילו ניסח ההלכות גינוי לישראל.

הוא לא השפיע רק בזכות קומתו הגבוהה. עיניו החזקות הגדולות ושיערו השחור; אלא מפני שהיה יושב-ראש ההתאחדות הער למית של הסטודנטים הפלסטיניים.

השבוע, עמד מוחמד תייסיר קובעה (29) בראש הנאשמים, בבית-המשפט הצבאי ברמי-אללה. הוא נתפס לפני ארבעה חודשים בירושלים המזרחית, לברו בחדר שכור, לכוש בפגימה. עתה הואשם תייסיר בהס-

ד"ש-הקה לתהידתים

מכבד ואודה את הקומוניסטים, הסוציאליסטים והקאומיון.

איך אתה מביט על מצבך הנוכחי?

— זאת בשבילי הזדמנות להכיר את ישראל...

לא, תשובתך אינה צודקת. אתה איך לומד להכיר את ישראל בבית-הסוהר. אתה מכיר רק חלק מסויים של ישראל...

— כן, אבל זה החלק המעניין אותי. לא איכפת לי מהמתקדמים שאין להם השפעה בישראל. איכפת לי השלטון, הוא הקובע, ואת פרצופו אני לומד להכיר. (מהרהר) איכר אותו באמת כאשר אשמע את פסק-הדין.

★ ★ ★

בינתיים?

— מה שאני רואה אינו מוצא חן בעיני. הגנה, הפצין סביר. הוא היה בראש אלה שי היכו אותי, כאשר עצרו אותי, וכשאמרתי לו כאן שהוא היכה אותי, ענה לי שאני שקרן. איך אפשר לקרוא לי שקרן?

זה העליב אותך?

—כן! לכן סירבתי להציג לו שאלות. גם מכה אותי וגם קורא לי שקרן — זה צדק זה?

הכה לפסקי-הדין, וראה.

(כאן ביקשו אנשי-המיסמר לסיים את השיחה. קובעה התיישב במקומו): מסור דרישת שלום. למתקדמים. (אחר-הירהור קל) רק למתקדמים!

לא הייתי מכחיש. הייתי קם כאן ימכריו שזוכתנו ללחום בישראלים ולסלק אותם מאדמתנו!

מדוע אינך עושה זאת?

— כי אני איש פוליטי, וגם המשפט הזה יש לו מגמה פוליטית.

איזו? — להחזיק אותי בכלא. לנטרל אתי. להוציא אותי מהחזור.

בשביל מה?

— כי ישראל יודעת כמה אני יכול להזיק לה. לא פה, בגדה, שם, בעולם. הגה, אתן לך הוכחה: תפסו את אחמד כליפה. הוא היה הממונה על אירגון אלקאומיון בכל הגדה המערבית. שפטו אותו מייד ונתנו לו שני חיים מאסר. אותי החזיקו ארבעה חודשים. ותראה כמה יתנו לי!

כמה לדעתך? — לפחות שנתיים.

כמה בדיוק?

— (מהסס, כמי שאינו רוצה להכניס רעיונות חמורים לראש שופטיו. לבסוף): יותר, תראה, יתנו לי יותר.

למה?

— אחמד כליפה אינו חשוב. הוא לא ידוע. אבל אני חשוב. אני יכול להזיק. או לחזיקו אותי כאן הרבה זמן.

★ ★ ★

אתה נשוי?

— לא, ארום.

למי?

— בחורה מצ'יכה.

תנות לארץ, וגם בהשתייכות לאירגון בלתי-חוקי.

איזה אירגון? על כך התנהל ויכוח מייגע בין הסניגור, עורך-הדין הירושלמי עוזי סימן, לבין עדה-תביעה, איש שרותי הביטחון ששמו נמסר רק בראשית-ליבות לנשיא בית-המשפט.

מן הויכוח הארוך אפשר היה להבין, כי קיים אירגון גדול ששמו אלקאומיון אל-ערב (הלאומנים הערביים). אחד מראשי אירגון זה הזמין לביתו בעמאן את קובעה, ושם — יחד עם עוד שניים — הוחלט על הקמת אירגון חדש, שייקרא צעירי אל-קאומיון אל-ערב, ואשר תהיה לו גם זרוע צבאית: צעירי-הנקמה.

העדה-המומחה, שחקר את קובעה מספר פעמים, הצהיר, פי תייסיר הוא חבר מרכזי במיכלול זה של אירגונים עוינים.

כתב "העולם הזה" ניצל את ההשקפות במושפט, כדי לטווח עם קובעה. והו תוכנו המתורגם של הראיון, שהתנהל בערבית: אני מבין שאתה מקדקיליה. מתי היית שם לאחרונה?

— ביקרתי בספטמבר. אחרי המלחמה. ראיתי את בית-אמי הריס. אחי הגדול, מאמי החורגת, נהרג בהפצצה.

זוה דחף אותך לעשות... — תראה, כל מה שעשיתי זה לעסוק בענייני-סטודנטים. זאת פעולה פוליטית. אני לא איש-צבא ולא עסקתי בענייני-צבא. אילו הייתי איש-צבא הייתי מתגאה בכך.